

СУЧАСНІ АКАДЕМІЧНІ ДИСЦИПЛІНИ

(міжнародна наукова конференція)

* Modern academic disciplines | International scientific conference

Місце проведення: Київ, Україна
11 вересня 2022 року

Venue: Kyiv, Ukraine
September 11, 2022

УДК 001.1

ББК 29

UDC 001.1

BBK 29

СУЧАСНІ АКАДЕМІЧНІ ДИСЦИПЛІНИ

(міжнародна наукова конференція)

* Modern academic disciplines | International scientific conference

Місце проведення: **Київ, Україна** | Venue: **Kyiv, Ukraine**

11 вересня 2022 року | September 11, 2022

ОФОРМЛЕННЯ ЦИТАТИ:

Батюченко В.А., Дудар З.В., Мазурова О.О. Дослідження методів рішення транспортних задач лінійного програмування // Сучасні академічні дисципліни (міжнародна наукова конференція). Видавництво ACADEMCONF.COM // Київ, Україна, 11 вересня 2022. с. 4 - 13.

ISBN 978-966-8612-97-2

© 2022 Видавництво ACADEMCONF.COM | Publisher ACADEMCONF.COM

© 2022 Автори статей | Authors of the papers

Адреса електронної пошти: info@academconf.com

Адреса видавця (редакції): **LV-1007, Рига, Латвія**

Операційний офіс: **65039, Одеса, Україна**

ЗМІСТ (CONTENT)

ЮРИДИЧНІ НАУКИ (LAW SCIENCES)

1. Корінь Дмитро Костянтинович, Шендрик Юлія Володимирівна ДЕЯКІ АСПЕКТИ ЗАЛУЧЕННЯ ЗАКОННОГО ПРЕДСТАВНИКА У КРИМІНАЛЬНИХ ПРОВАДЖЕННЯХ ЩОДО НЕПОВНОЛІТНІХ	4-8
2. Лагун Карина Дмитрівна, Нагорна Олена Олександрівна СУТНІСТЬ ПРОЦЕСУАЛЬНОГО ПРЕДСТАВНИКА У СУЧАСНОМУ ЦИВІЛЬНОМУ СУДОВОМУ ПРОЦЕСІ.....	9-12
3. Лагун Карина Дмитрівна, Шендрик Юлія Володимирівна ОКРЕМІ ПИТАННЯ ЩОДО ДОТРИМАННЯ ЗАСАДИ ПРЕЗУМПЦІЇ НЕВИНУВАТОСТІ У КРИМІНАЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ УКРАЇНИ	13-18
4. Малахова Карина Дмитрівна, Шендрик Юлія Володимирівна ПРОБЛЕМА ЗАСТОСУВАННЯ СТРОКІВ ТРИМАННЯ ОСОБИ ПІД ВАРТОЮ У КОНТЕКСТІ ПРАКТИКИ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СУДУ З ПРАВ ЛЮДИНИ	19-23
5. Морохіна Карина Денисівна, Шендрик Юлія Володимирівна ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРИНЦИПУ ПОВАГИ ДО ЛЮДСЬКОЇ ГІДНОСТІ В КРИМІНАЛЬНОМУ ПРОВАДЖЕННІ	24-27

ЕКОНОМІЧНІ НАУКИ ТА МЕНЕДЖМЕНТ (ECONOMIC SCIENCE & MANAGEMENT)

6. Андрющенко Тетяна Юрївна ПАРАМЕТРИ ВИЗНАЧЕННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОГО ПАРТНЕРА ВИДАВНИЧО-ПОЛІГРАФІЧНОГО ПІДПРИЄМСТВА.....	28-30
---	-------

ЮРИДИЧНІ НАУКИ (LAW SCIENCES)

УДК 343.1

Корінь Дмитро Костянтинович

курсант 3-го курсу

Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ
(Дніпро, Україна)

Науковий керівник:

Шендрик Юлія Володимирівна

викладач кафедри кримінального процесу та стратегічних розслідувань
Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ
(Дніпро, Україна)

ДЕЯКІ АСПЕКТИ ЗАЛУЧЕННЯ ЗАКОННОГО ПРЕДСТАВНИКА У КРИМІНАЛЬНИХ ПРОВАДЖЕННЯХ ЩОДО НЕПОВНОЛІТНІХ

***Анотація:** в роботі було розглянуто особливості участі законних представників у кримінальних провадженнях щодо неповнолітніх. Розглянуто й запропоновано шляхи вирішення проблемних питань, пов'язаних із реалізацією прав і законних інтересів неповнолітніх, у разі залучення законних представників у кримінальних провадженнях.*

***Ключові слова:** неповнолітні, законні представники, права та обов'язки, порушення прав, кримінальні провадження.*

Підвищена увага громадян нашої країни до провадження у кримінальних справах за участю неповнолітніх обумовлена, зокрема, конституційним приписом про те, що дитинство знаходиться під захистом держави, відповідно, органи державної влади та місцевого самоврядування, правоохоронні органи зобов'язані забезпечувати у всіх сферах суспільного життя функціонування

механізмів, які забезпечують підростаючому поколінню надійний захист, у тому числі та правовий. [1]

Досудове провадження у кримінальних справах щодо неповнолітніх, які вчинили правопорушення, а також неповнолітніх, котрі є потерпілими від правопорушення, здійснюється в Україні в межах повноважень єдиної системи процесуальної діяльності органів досудового слідства й прокуратури.

Неповнолітні особи, які потрапили у сферу кримінального процесу, у силу своїх вікових особливостей потребують посилення своєї правової захищеності, застосування до них особливих правил під час провадження й створення для них додаткових процесуальних гарантій. Однією з форм правового захисту є подвійне представництво інтересів неповнолітнього в суді – його законним представником і захисником (адвокатом). Так, відповідно до ч. 1 ст. 488 КПК України, якщо підозрюваний, обвинувачений є неповнолітнім, разом із ним до кримінального провадження залучається його законний представник. [2]

Будучи представниками сторони захисту, законні представники забезпечують можливості щодо активної участі неповнолітнього в доведенні, створюють передумови для правильного вирішення питання про обрання щодо особи запобіжного заходу, а також питання про подальший рух кримінального провадження.

Як законні представники можуть бути залучені батьки (усиновлювачі), а в разі їхньої відсутності – опікуни чи піклувальники особи, інші повнолітні близькі родичі чи члени сім'ї, а також представники органів опіки та піклування, установ і організацій, під опікою чи піклуванням яких перебуває неповнолітній (ч. 1 ст. 44 КПК України). Питання участі у кримінальному провадженні законного представника потерпілого неповнолітнього визначаються на засадах, аналогічних участі у кримінальному провадженні законного представника неповнолітнього підозрюваного, обвинуваченого (ст. 59 КПК України). Участь законного представника неповнолітнього у кримінальному провадженні зумовлена двома обставинами: неповнотою процесуальної дієздатності

неповнолітнього та відповідальністю за виховання й поведінку неповнолітнього законними представниками (батьки, опікуни, піклувальники) [3, с. 86].

КПК України передбачає, що законний представник користується процесуальними правами особи, інтереси якої він представляє, крім процесуальних прав, реалізація яких здійснюється безпосередньо підозрюваним, обвинуваченим неповнолітнім і не може бути доручена представнику.

Як і під час допиту, так і під час проведення інших слідчих (розшукових) дій, законному представникові роз'яснюється його обов'язок бути присутніми під час допиту, а також право заперечувати проти запитань і ставити запитання. Крім того, за наявності підстав законні представники негайно сповіщаються про затримання чи тримання під вартою неповнолітнього підозрюваного, обвинуваченого (ст. 492 КПК України).

Також законодавець передбачив участь законних представників у судовому провадженні щодо неповнолітнього (ст. 488 КПК України). Так, вони повинні бути присутніми в залі судового засідання протягом усього судового провадження, а в разі необхідності можуть бути допитані як свідки. Однак їхнє неприбуття не зупиняє судового провадження, крім випадків, коли суд визнає необхідною їхню участь. Однак інтереси неповнолітнього не завжди збігаються з власними інтересами законного представника, а в деяких випадках його дії завдають шкоди інтересам неповнолітнього. На жаль, законодавець використав оцінне поняття й конкретно не вказав у ч. 3 ст. 488 КПК України, які саме дії законних представників можуть завдати шкоди інтересам неповнолітнього підозрюваного, обвинуваченого. Тут заслуговує на увагу точка зору деяких дослідників про те, що до таких дій потрібно зарахувати зловживання своїми правами, невиконання обов'язків, у тому числі щодо виховання неповнолітнього, негативний вплив на нього, створення перешкод для з'ясування, усе це має значення для справи, з'ясування обставин, установлення істини у справі та інших дій аналогічного характеру.

На думку С.Ф. Шумиліна, участь у допиті неповнолітнього підозрюваного (обвинуваченого) його батьків допустима лише тоді, коли встановлення психологічного контакту з неповнолітнім допитуваним викликає труднощі. При цьому їхня участь у край небажана, якщо предметом допиту можуть стати дії законних представників [4, с. 182].

Особливу критику науковців і практиків викликає доцільність участі законного представника під час допиту неповнолітнього потерпілого від злочинів, порушених за фактом зґвалтування. Так, на думку А.Н. Васильєва, не потрібно залучати під час допиту неповнолітніх потерпілих від злочинів у справах, порушених за фактом зґвалтування, близьких родичів, які можуть, на думку слідчого, негативно вплинути на показання неповнолітнього потерпілого [5, с. 176].

Підсумовуючи вищенаведене, доцільно зробити висновок, що законні представники повинні забезпечити захист прав та законних інтересі підозрюваного, обвинуваченого. Для того, щоб законний представник вступив у кримінальний процес, воля або бажання особи не вимагається, оскільки повноваження для представництва отримано на підставі закону. Законний представник покликаний надавати неповнолітньому не тільки психологічну та моральну підтримку, але і діяти в його інтересах, активно користуватися наданими законом правами і разом із захисником вибрати найбільш ефективні та оптимальні шляхи захисту неповнолітнього.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ:

1. Конституція України від 28.06.1996 року URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96%D0%B2%D1%80#Text>
(Дата звернення: 09.09.2022)

2. Кримінальний процесуальний кодекс України від кодекс від 13.04.2012 року
URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17#Text> (Дата звернення: 09.09.2022)
3. Тертишник В.М. Кримінальний процес України. Загальна частина: підручник. Академічне видання. К.: Алерта. 2014. № с. 440.
4. Шумілін С.Ф. Допит Керівництво з розслідування злочинів. 2002. С. 492
5. Васильєв О.М. Тактика допиту під час розслідування злочинів Л.М. Карнеєва. Юридична література, 2014. С.208 ., С. 176

Korin Dmytro Kostyantynovich

3rd year cadet

Dnipropetrovsk State University of Internal Affairs

(Dnipro, Ukraine)

Shendryk Yuliia Volodymyrivna

Lecturer of Department of Criminal Procedure and Strategic Investigations

Dnipropetrovsk State University of Internal Affairs

(Dnipro, Ukraine)

**SOME ASPECTS OF INVOLVING A LEGAL REPRESENTATIVE
IN CRIMINAL PROCEEDINGS REGARDING MINORS**

***Abstract:** the paper considered the peculiarities of the participation of legal representatives in criminal proceedings against minors. Ways of solving problematic issues related to the realization of the rights and legitimate interests of minors in case of involvement of legal representatives in criminal proceedings are considered and proposed.*

***Keywords:** minors, legal representatives, rights-obligations, violation of rights, criminal proceedings.*

УДК 347.921

Лагун Карина Дмитрівна

курсант 3 курсу

Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ
(Дніпро, Україна)

Науковий керівник:

Нагорна Олена Олександрівна

старший викладач кафедри цивільного права та процесу
Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ
(Дніпро, Україна)

СУТНІСТЬ ПРОЦЕСУАЛЬНОГО ПРЕДСТАВНИКА У СУЧАСНОМУ ЦИВІЛЬНОМУ СУДОВОМУ ПРОЦЕСІ

***Анотація:** у роботі проведено узагальнення існуючих наукових напрацювань щодо процесуального статусу представника, окреслено найбільш значні проблеми (передусім, щодо розмежування та законодавчого закріплення відповідних статусів), проаналізовано основну проблематику, яка пов'язана з інститутом представництва.*

***Ключові слова:** суд, цивільний процес, представництво, участь представника.*

Сьогодні представництву притаманне поєднання двох функцій: суто представницької та правозахисної. Перша відображає реалізацію процесуальним представником належних довірителю процесуальних прав та виконання процесуальних обов'язків довірителя. Друга полягає у наданні професійної допомоги особі, яка залучена у судовий розгляд. Призначення представництва у матеріальному (насамперед, цивільному) праві як правило, обмежується першою функцією. Наявність другої функції є особливістю саме процесуального представництва.

Надання правової допомоги є невіддільним від процесуального представництва. Це узгоджується як з історичним розвитком інституту представництва на території нашої держави, так і з актуальними міжнародними стандартами, що задають його розвиток на майбутнє [1, с.220].

Хоча сучасні міжнародні стандарти і не вказують про обов'язковість наявності певного рівня компетентностей у представника у цивільній справі, але визнається необхідність забезпечення ефективності судового захисту, в тому числі – завдяки ефективній діяльності процесуального представника (Бертуззі проти Франції). Міжнародна асоціація юристів (International Bar Association (IBA)) завжди виходила і виходить з того, що для отримання права надавати платні юридичні послуги професійно особа повинна відповідати певним кваліфікаційним вимогам. Хартія основоположних принципів діяльності європейських адвокатів, ратифікована більшістю держав світу, визначає роль адвоката як незамінного учасника справедливого судового процесу. У Висновку № (2013) 16 Консультативної ради європейських суддів про відносини між суддями та адвокатами від 15.11.2013 р. вказується про необхідність внеску представників обох професій для досягнення справедливих та ефективних рішень [1, с.243].

Отже, наявність у процесуального представника спеціальних компетентностей обумовлюється функціями процесуального представництва та підтверджується його історичним розвитком.

Зміни до Цивільного процесуального кодексу України від 18.03.2004 № 1618-IV, внесені Законом України «Про внесення змін до Господарського процесуального кодексу України, Цивільного процесуального кодексу України, Кодексу адміністративного судочинства України та інших законодавчих актів» від 03.10.2017 № 2147-VIII дають підстави стверджувати про орієнтацію законодавця на наявність у процесуального представника компетентностей професійного рівня. Це випливає з таких положень актуального Цивільного процесуального кодексу України від 18.03.2004 № 1618-IV (далі – ЦПК України):

вимога щодо наявності у процесуального представника статусу адвоката (ч. 1 ст. 60 ЦПК України); вимоги щодо повного розкриття доказового матеріалу на стадії подання позовної заяви (ч.ч. 2, 8 ст. 83 ЦПК України), вимоги щодо попереднього (орієнтовного) розрахунку суми судових витрат (ч.ч. 1,2 ст. 134 ЦПК України), відсутність безумовного обов'язку суду роз'яснювати сторонам їх процесуальні права (п. 3 ч. 5 ст. 12 ЦПК України), запровадження процедури врегулювання спору за участю судді (ст. 203 ЦПК України), ефективне проведення якої без участі представника не вбачається за можливе, запровадження такої категорії, як зловживання процесуальними правами (ч. 2 ст. 44 ЦПК України), вчинити які може, переважно особа, обізнана у судовому процесі тощо.

Це свідчить про неефективність участі у сучасному судовому процесі представника, який не володіє необхідними компетентностями на професійному рівні. Так, неподання окремих доказів на стадії подання позовної заяви без поважних причин, унеможлиблює прийняття таких доказів судом, незалежно від їх значення для вирішення справи (ч. 8 ст. 83 ЦПК України), помилки у розрахунку судових витрат можуть спричинити відмову у їх відшкодуванні (окрім сум сплаченого судового збору) (ч. 2 ст. 134 ЦПК України) [2, с.310].

Отже, професійний рівень компетентностей процесуального представника має розглядатись як іманентна риса сучасного процесуального представництва.

У світлі викладеного привертає до себе увагу законодавча ініціатива трьохрічної Президента України В.О. Зеленського, викладена у Проекті Закону про внесення змін до Конституції України (щодо скасування адвокатської монополії) № 1013 від 29.08.2019 р. Фактично цим проектом пропонувалося скасування актуальної вимоги щодо статусу адвоката – стосовно особи, яка має намір бути процесуальним представником. Натомість, не пропонується жодних вимог до процесуального представника (окрім захисника у кримінальному судочинстві).

Вважаємо, що дана ініціатива має право на життя, та її затвердження принесло би свої плоди у сфері захисту прав та свобод людини і громадянина.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ:

Васильєв С.В. Цивільний процес. Підручник. Київ : Алерта, 2019. 506 с.

Цивільне судочинство: основні засади та інститути: монографія / за ред. В.В. Комарова. Харків: Право, 2016. 570 с.

Lahun Karina Dmitrivna

3rd year cadet

Dnipropetrovsk State University of Internal Affairs

(Dnipro, Ukraine)

Scientific supervisor:

Nagorna Olena Oleksandrivna

senior lecturer of the Department of Civil Law and Procedure

Dnipropetrovsk State University of Internal Affairs

(Dnipro, Ukraine)

THE ESSENCE OF PROCEDURAL REPRESENTATIVE IN MODERN CIVIL TRIALS

***Abstract:** the paper summarizes the existing scientific developments regarding the procedural status of the representative, outlines the most significant problems (primarily, regarding the delimitation and legislative consolidation of the relevant statuses), analyzes the main issues related to the institution of representation.*

***Keywords:** court, civil process, representation, participation of representative.*

УДК 343.1

Лагун Карина Дмитрівна

курсант 3-го курсу

Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ

(Дніпро, Україна)

Науковий керівник:

Шендрик Юлія Володимирівна

викладач кафедри кримінального процесу та стратегічних розслідувань

Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ

(Дніпро, Україна)

**ОКРЕМІ ПИТАННЯ ЩОДО ДОТРИМАННЯ
ЗАСАДИ ПРЕЗУМПЦІЇ НЕВИНУВАТОСТІ
У КРИМІНАЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ УКРАЇНИ**

***Анотація:** робота присвячена дослідженню гарантій реалізації принципу презумпції невинуватості у кримінальному провадженні на підставі угод, виокремленню проблемних аспектів законодавчого регулювання та наданню пропозицій щодо їх удосконалення. Презумпція невинуватості є основоположною засадою, гарантією справедливого судового розгляду. Її закріплення на національному та міжнародному рівнях свідчить про її вагомість у системі засад кримінального процесу.*

***Ключові слова:** засада кримінального провадження, презумпції, презумпція невинуватості, забезпечення доведеності вини.*

Варто почати з того, що проблематика гарантій та засад додержання прав і свобод учасника в кримінальному провадженні є надважливим та актуальним питанням в сучасній кримінально-процесуальній теорії та практиці. Конституцією України закріплено як визначальний обов'язок держави щодо забезпечення захисту прав та основоположних свобод особи у всіх сферах дії

права, в тому числі і кримінально-процесуальній. Обмежити права і свободи людини можливо лише у тих випадках, які прямо зазначені у законодавстві. Найбільш відчутним обмеження прав особи є у кримінальному процесі, де передбачена ціла низка найсуворіших заходів, які нівелюють права та свободи особи [1].

Найважливішою гарантією захисту учасника кримінально провадження є принцип презумпції невинуватості, відповідно до якого «особа вважається невинуватою у вчиненні кримінального правопорушення і не може бути піддана кримінальному покаранню, доки її вину не буде доведено у порядку, передбаченому Кримінальним процесуальним Кодексом (далі по тексту – КПК України), і встановлено обвинувальним вироком суду, що набрав законної сили» [2].

Вивчаючи чинне кримінально-процесуальне законодавство, ми можемо визначити чітку структуру презумпції невинуватості та не повне доведення вини. Вона складається з наступних взаємозалежних елементів:

- суб'єкта щодо якого діє принцип презумпції невинуватості;
- обов'язок доказування, відповідно до ст. 92 КПК України, покладається лише на слідчого, прокурора та в окремих випадках на потерпілого. Невинуватість особою не доводиться;
- заборона на використання в обвинуваченні доказів, які одержані незаконним шляхом, або базування обвинувачення на припущеннях;
- факт обрання запобіжного заходу не означає, що особа скоїла злочин;
- в засобах масової інформації не можна стверджувати про винуватість особи, поки вирок суду не набрав законної сили;
- всі сумніви слідства тлумачаться на користь підозрюваної особи;
- поводження з підозрюваним у вчиненні злочину повинно бути як з невинною особою.

Щодо першого елемента, то провівши паралелі між конституційно-правовим та кримінально-процесуальним значенням поняття «презумпція невинуватості», можна дійти висновку, що забезпечення захисту від обвинувачення, яке діє у вітчизняному варіанті, розповсюджується на широке коло осіб. Наприклад, у ст. 62 Конституції України [1] та ст. 17 КПК [2] визначено, що суб'єктом захисту є «особа», що вважається невинуватою допоки її вину не буде доведено у визначеному законодавством порядку, на відміну від зарубіжного законодавства, в якому такий захист передбачено лише щодо «обвинуваченого».

Другий елемент дає визначення повного переліку осіб, які мають права та обов'язки в сфері доказування в окремо взятому кримінальному провадженні. Важливим є тлумачення ст. 94 КПК України, в якій йдеться про обов'язок слідчого, прокурора, слідчого судді, суду за своїм внутрішнім переконанням, яке ґрунтується на всебічному, повному й неупередженому дослідженні всіх обставин кримінального провадження, керуючись законом, оцінити докази та прийняти відповідне процесуальні рішення. Наприклад, складаючи повідомлення про підозру на конкретну особу, слідчий ніяким чином не може висловлювати свої переконання в її винуватості, в протилежному випадку дане діяння буде фактичним порушенням принципу презумпції невинуватості [3, с.68].

Третім елементом визначено процес отримання доказів, який не буде порушувати права та свободи особи. Сучасними проблемами в даному аспекті є не врегульовані процедури отримання доказів, їх витребування та визнання доказів недопустимими. Також є невизначеними поняття «інших процесуальних дій», і в свою чергу «інших дій, які здатні забезпечити подання суду належних і допустимих доказів», що передбачено частиною 3 статті 93 КПК. Дані розпливчасті поняття тягнуть за собою практичні труднощі, виникнення сумнівів щодо допустимості доказів [4, с.143].

Четвертий елемент вказує на те, що обрання запобіжного заходу ще не вказує на те, що особа є винною у вчиненні злочину. Даний факт повинен підтвердитися лише обвинувальним вироком суду, а до цього моменту підозрюваний залишається невинуватою особою.

Щодо наступного елементу, то він є надзвичайно актуальним в час інформаційного та телекомунікаційного розвитку. Не поодинокими є випадки, коли на прес-конференціях з журналістами, слідчий або прокурор має необережність назвати підозрюваного злочинцем ще на стадії досудового розслідування, тобто без судового розгляду справи по суті та без наявності обвинувального вироку. Це є прямим порушенням принципу презумпції невинуватості, що тягне за собою відповідні правові наслідки для сторін.

Якщо розібрати останні два елементи, то ми побачимо, що будь-які сумніви слідства не можуть братися до уваги судом і повинні тлумачитися лише на користь підозрюваного чи обвинуваченого. В даному випадку крім сумнівів мають бути безпосередні докази отриманні законним шляхом, які будуть вказувати на причетність підозрюваного до вчиненого протиправного діяння. І з цього випливає той факт, що до того моменту, поки обвинувальний вирок суду не набрав законної сили, з підозрюваним, підсудним та обвинуваченим мають поводитися як з невинуватою особою і дотримуватися та забезпечувати весь перелік її прав і свобод, які передбачені чинним законодавством України та ратифікованими міжнародними договорами.

Отже, варто зазначити, що проведений аналіз нормативного складу принципу презумпції невинуватості та безпосередньо практики реалізації її змісту робить можливим виокремлення основних елементів, які і роблять можливим дослідження презумпції невинуватості. На цій підставі ми можемо порівняти дію принципу в кримінальному процесуальному праві України з міжнародними стандартами судочинства. Важливим є те, що наведені нами приписи закону потребують подальших змін та вдосконалення, що позитивним чином вплине на забезпечення доведення вини шляхом регламентації порядку

збирання доказів та цілковитої конкретизації правового статусу всіх учасників доказової діяльності.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ:

1. Конституція України. Відомості Верховної Ради України (ВВР). 1996. № 30. с. 141.
2. Кримінальний процесуальний кодекс України. Відомості Верховної Ради України: кодекс від 13.04.2012, редакція від 25.08.2022. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17#n1089> (дата звернення 31.08.2022 р.)
3. Кримінальний процес: підручник / Р. І. Благута, Ю. В. Гуцуляк, О. М. Дуфенюк та ін.; за заг. ред. А. Я. Хитри, Р. М. Шехавцова, В. В. Луцика. Львів: ЛьВДУВС, 2019. Ч. 1. 532 с.
4. Кримінальний процес України: у питаннях і відповідях : навч. посіб. / авт. кол. ; за заг. ред. д-ра юрид. наук, доц. Т. Г. Фоміної. Харків : ХНУВС, 2021. 300 с.

Lahun Karina Dmitrivna

3rd year cadet

Dnipropetrovsk State University of Internal Affairs

(Dnipro, Ukraine)

Shendryk Yuliia Volodymyrivna

Lecturer at the Department of Criminal Procedure and Strategic Investigations

Dnipropetrovsk State University of Internal Affairs

(Dnipro, Ukraine)

SEPARATE ISSUES REGARDING OBSERVANCE OF THE PRINCIPLE OF THE PRESUMPTION OF INNOCENCE IN THE CRIMINAL PROCESS OF UKRAINE

Abstract: *the paper is devoted to the study of guarantees for the implementation of the principle of the presumption of innocence in criminal proceedings based on agreements, the identification of problematic aspects of legislative regulation and the provision of proposals for their improvement. The presumption of innocence is a fundamental principle, a guarantee of a fair trial. Its consolidation at the national and international levels testifies to its importance in the system of principles of the criminal process.*

Keywords: *basis of criminal proceedings, presumptions, presumption of innocence, provision of proof of guilt.*

УДК 343.1

Малахова Карина Дмитрівна

курсант 3-го курсу

Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ
(Дніпро, Україна)

Науковий керівник:

Шендрик Юлія Володимирівна

викладач кафедри кримінального процесу та стратегічних розслідувань
Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ
(Дніпро, Україна)

**ПРОБЛЕМА ЗАСТОСУВАННЯ СТРОКІВ
ТРИМАННЯ ОСОБИ ПІД ВАРТОЮ У КОНТЕКСТІ
ПРАКТИКИ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СУДУ З ПРАВ ЛЮДИНИ**

Анотація: в роботі було розглянуто складні питання застосування запобіжного заходу у вигляді тримання під вартою; необхідності унормування строку тримання під вартою обвинуваченого під час судового провадження.

Ключові слова: запобіжний захід, тримання під вартою, підстави, строк тримання під вартою, застава.

За загальним правилом тримання під вартою є винятковим запобіжним заходом, який застосовується на підставі ухвали слідчого судді чи суду за мотивованим клопотанням прокурора, слідчого, погодженого з прокурором у разі вчинення особою злочину, за який законом передбачено покарання у вигляді позбавлення волі.

Діяльність національних судів при розгляді справ регулює Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод, Закон України «Про виконання

рішень та застосування практики Європейського суду з прав людини» від 23 лютого 2006 року, практика Європейського суду з прав людини як джерела права (ст. 17 Закону) [2], Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод, а також Кримінально-процесуальний кодекс України від 13 квітня 2012 року.

Конвенція гарантує право кожного на свободу та особисту недоторканність (ст. 5). Частина 1 (пункт с) цієї статті дозволяє законний арешт або затримання особи, здійснене з метою доставлення її до компетентного судового органу за наявності обґрунтованої підозри у вчиненні нею правопорушення або якщо обґрунтовано вважається необхідним запобігти вчиненню нею правопорушення чи її втечі після його вчинення [4].

Європейський суд з прав людини у своїй практиці наголошує, що у справі, в якій йдеться про позбавлення свободи, особливо важливим аспектом є дотримання принципу юридичної визначеності.

Так, наприклад у своєму рішенні від 30.04.2015 року у справі «Яременко проти України», у якій заявник стверджував, що він зазнав поганого поводження під час перебування під вартою у міліції та що його скарги у зв'язку з цим не були належним чином розглянуті. 12 червня 2008 року Європейський суд з прав людини ухвалив рішення та встановив порушення ст. 1, 3 та пп. с, п. 3 ст. 6 Конвенції. Європейський суд констатував порушення ст. 3 Конвенції у зв'язку із тим, що органи влади не провели ефективного розслідування скарг заявника на жорстоке поводження з ним працівників міліції та прокуратури. Розглянувши детально скарги заявника, суд встановив, що отримання показань винного з порушення його процесуальних прав є порушенням ст. 6 Конвенції. Виходячи з цього суд ухвалив рішення про те, що держава-відповідач повинна сплатити заявнику 5000 євро для відшкодування моральної шкоди та 5000 євро за судові та інші витрати [5].

Таким чином, виникає необхідність встановлення контролю з боку суду за законністю тримання особи під вартою під час проведення досудового розслідування. А отже, існує нагальна потреба внесення відповідних змін до

чинного законодавства України, зокрема, у Кримінальний процесуальний кодекс, і приведення його у відповідність до положень Конвенції з урахуванням їх тлумачення Європейським судом з прав людини.

Вичерпний перелік осіб, до яких може бути застосований запобіжний захід у вигляді тримання під вартою, зазначений у ч. 2 ст. 183 КПК України [3].

При цьому фактичною підставою взяття під варту є наявність системи неспростовних доказів вчинення обвинуваченим (підозрюваним) кримінально караного діяння (злочину).

Юридичною підставою є ухвала слідчого судді, суду, винесені відповідно до закону (арешт здійснюється тільки за ухвалою слідчого судді чи суду).

Відповідно до КПК, запобіжний захід може бути обраний не більше ніж на 60 днів, після чого прокурор зобов'язаний звернутися до суду щодо його подовження за наявності підстав. Саме тому формулювання «до набрання вироком законної сили» не встановлює часові рамки даного обмеження прав особи. З цього можна зробити висновок, що тримання під вартою, яке застосовується судом до набрання вироком законної сили не є «запобіжним заходом» у розумінні чинного КПК [1].

Згідно ст. 532 КПК вирок або ухвала суду першої інстанції, ухвала слідчого судді, набирає законної сили після закінчення строку подання апеляційної скарги. А згідно ст. 87 Кримінально-виконавчого Кодексу України особи, засуджені до позбавлення волі, направляються для відбування покарання не пізніше 10-денного строку з дати набуття вироком законної сили. Тобто, закон чітко визначає – до виконання відносяться тільки вирoki, які набрали законної сили. Отже, тримання під вартою не може вважатися виконанням покарання за вироком [3].

З усього вищенаведеного можна зробити висновок, що законодавець має чітко визначити чи позбавлення волі до набрання законної сили рішенням суду попереднім ув'язненням чи початком виконання покарання. Це необхідно для

усунення багатьох колізій як і в національному, так і між національним та міжнародним законодавством.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ:

1. Тертишник В.М. Кримінальний процес України. Загальна частина: підручник. Академічне видання. К.: Алерта. 2014. № с. 440.
2. Закон України «Про виконання рішень та застосування практики Європейського суду з прав людини» від 23.02.2006, редакція від 02.12.2012. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3477-15#Text> (дата звернення 05.09.2022).
3. Кримінальний процесуальний кодекс України. Відомості Верховної Ради України: кодекс від 13.04.2012, редакція від 25.08.2022. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17#n1089> (дата звернення 05.09.2022)
4. Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод від 04.11.1950, редакція від 01.08.2021. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_004#Text (дата звернення 05.09.2022)
5. Справа «Яременко проти України» від 12.06.2008 URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/974_405#Text (дата звернення 05.09.2022)

Malahova Karina Dmitrievna

3rd year cadet

Dnipropetrovsk State University of Internal Affairs

(Dnipro, Ukraine)

Shendryk Yuliia Volodymyrivna

Lecturer at the Department of Criminal Procedure and Strategic Investigations

Dnipropetrovsk State University of Internal Affairs

(Dnipro, Ukraine)

**THE PROBLEM OF APPLICATION OF TERMS
OF DETENTION OF A PERSON IN CUSTODY
IN THE CONTEXT OF THE PRACTICE
OF THE EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS**

***Abstract:** the paper considered the complex issues of applying a preventive measure in the form of detention; the need to regulate the term of detention of the accused during court proceedings.*

***Keywords:** preventive measure, detention, grounds, term of detention, bail.*

УДК 343.1

Морохіна Карина Денисівна

курсант 3-го курсу

Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ
(Дніпро, Україна)

Науковий керівник:

Шендрик Юлія Володимирівна

викладач кафедри кримінального процесу та стратегічних розслідувань
Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ
(Дніпро, Україна)

**ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРИНЦИПУ
ПОВАГИ ДО ЛЮДСЬКОЇ ГІДНОСТІ
В КРИМІНАЛЬНОМУ ПРОВАДЖЕННІ**

***Анотація:** в роботі роз'яснено такий принцип кримінального судочинства, як повага до людської гідності, особливості поняття та важливість забезпечення дотримання даного принципу в окремих слідчих діях, а саме при освідуванні та відібранні біологічних зразків.*

***Ключові слова:** повага, людська гідність, кримінальні правопорушення слідчі дії, освідування, біологічні зразки.*

З розвитком правової та демократичної держави, дотримання прав та свобод людини і громадянина набувають все більшого значення. Тип паче, у зв'язку з воєнним вторгненням країни-агресора 24 лютого 2022 року, забезпечення даних прав та свобод стає більш актуальним.

В Конституції України, а саме статті 3, зазначено, що права і свободи людини та їх гарантії визначають зміст і спрямованість держави [1]. Виконання завдання із забезпечення даних цінностей, особливо в період воєнного стану,

коли громадяни перестають жити в нормальному для себе режимі, стає дедалі важчим, адже виникають різні обставини надзвичайного характеру.

Як відомо, права та свободи людини не можуть бути обмежені, крім випадків, передбачених Конституцією України. Дані виключення пов'язані із введенням воєнного або надзвичайного стану та можуть бути встановлені обмеження із зазначенням строку дії цих обмежень.

Не можуть бути обмежені такі конституційні права та свободи громадян, як рівність конституційних прав та свобод, рівність перед законом; невід'ємне право на життя; право на повагу до його гідності, право на свободу та особисту недоторканість; право на житло; право на судовий захист та інші [1]. Також за жодних підстав не може бути порушено право на повагу до його гідності, яке зазначено в статті 28 Конституції України та в статті 11 Кримінального процесуального кодексу України.

Засада поваги до людської гідності повинна бути дотримана при застосуванні заходів забезпечення кримінального провадження, які поєднують в собі елементи кримінально-процесуального примусу. Так, про дотримання даного принципу слід не забувати під час тих заходів, процесуальна природа яких пов'язана із застосуванням примусу, а саме привід або затримання, а також перебування особи в місцях несвободи. Тому слід утримуватися від усіх форм порушення гідності, визначених в частині 2 статті 11 КПК, а саме: катування, жорстоке, нелюдське або таке, що принижує гідність, поводження, погрози застосування такого поводження, утримання особи у принизливих умовах, примушування до дій, що принижують гідність особи [2].

Також слід звернути увагу на забезпечення поваги до людської гідності при проведенні освідування та відібрання біологічних зразків. Специфіка проведення цих слідчих дій може межувати із порушенням поваги до людської гідності, а інколи навіть може кваліфікуватися як катування.

Як правильно зазначає Варченко О.О., питання забезпечення поваги до людської гідності стає особливо чутливим, коли йдеться про процедури,

пов'язані із втручанням у «соматичний приватний простір людини», оскільки тілесна (фізіологічна) недоторканість особи перебуває у безпосередньому зв'язку із такими морально-етичними категоріями як честь та гідність. Водночас, досягнення завдань кримінального провадження подекуди є неможливим без застосування процедур, які передбачають обмеження (зокрема й примусове) тілесної недоторканості людини. Так, досить часто констатувати ті чи інші юридично важливі факти можливо лише шляхом проведення огляду тіла людини та фіксації (зокрема, із застосуванням фото- та відеофіксації) слідів кримінального правопорушення або особливих прикмет. Досить поширеною є практика криміналістичної ідентифікації особи за різного роду біологічними параметрами, що передбачає необхідність отримання від людини зразків крові та інших біологічних рідин, волосся, зрізів нігтьових пластин тощо [3].

Дані слідчі дії найчастіше проводяться під час розслідування кримінальних правопорушень проти життя та здоров'я особи, її статевої недоторканості і тому, зазвичай, особи ухиляються від проведення даних процедур з різних причин. Можливо то підозрюваний, який непокоїться, що після даних дій його зможуть викрити, або це свідок чи потерпілий, які вважають, що проведення даних процедур є принизливими та порушують їх честь та гідність. Також слід зазначити, що на теперішній час процедура здійснення освідування та відібрання біологічних зразків у примусовому порядку чітко не визначена і потребує подальшого удосконалення.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ:

1. Конституція України від 28.06.1996 року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text> (дата звернення 07.09.2022)

2. Кримінальний процесуальний Кодекс України від 13 квітня 2012 року № 4651-VI. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17#Text> (дата звернення 07.09.2022)

3. Варченко О.О. Забезпечення поваги до людської гідності в кримінальному провадженні. Дис. ... д-ра філософії: 12.00.08 / Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого. Харків, 2021. 296 с. URL: https://nauka.nlu.edu.ua/nauka/download/diss/VarchenkoO/d_VarchenkoO.pdf (дата звернення 07.09.2022)

Morohina Karina Denisivna

3rd year cadet

Dnipropetrovsk State University of Internal Affairs

(Dnipro, Ukraine)

Shendryk Yuliia Volodymyrivna

Lecturer at the Department of Criminal Procedure and Strategic Investigations

Dnipropetrovsk State University of Internal Affairs

(Dnipro, Ukraine)

***Abstract:** the paper explains such a principle of criminal justice as respect for human dignity, the peculiarities of the concept and the importance of ensuring compliance with this principle in individual investigative actions, namely in the examination and selection of biological samples.*

***Keywords:** respect, human dignity, criminal offenses, investigative actions, examinations, biological samples.*

ЕКОНОМІЧНІ НАУКИ ТА МЕНЕДЖМЕНТ
(ECONOMIC SCIENCE & MANAGEMENT)

УДК 339.9

Андрющенко Тетяна Юрївна

старший викладач кафедри комп'ютерних систем та технологій
Харківський національний економічний університет ім. Семена Кузнеця
(Харків, Україна)

**ПАРАМЕТРИ ВИЗНАЧЕННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОГО
ПАРТНЕРА ВИДАВНИЧО-ПОЛІГРАФІЧНОГО ПІДПРИЄМСТВА**

***Анотація:** в роботі розглянуто поняття конкуренції та види конкуренції, виділені ознаки конкурентоспроможного підприємства видавничо-поліграфічної галузі. За допомогою таких показників в подальшому можна розробити систему підтримки прийняття рішень визначення партнерських відношень.*

***Ключові слова:** системи підтримки прийняття рішень, конкуренція, математична модель визначення конкурентоспроможного підприємства.*

За методами здійснення конкурентної боротьби конкуренцію поділяють на цінову і нецінову. За характером задоволення потреб споживачів розрізняють такі види конкуренції: функціональну, видову і предметну. Функціональна конкуренція ґрунтується на тому, що одну й ту саму потребу можна задовольнити різними способами. Видова конкуренція – наслідок того, що є товари, які мають однакове призначення, але різняться якимось важливим параметром. Предметна конкуренція – результат того, що фірми випускають ідентичні товари, які різняться лише якістю виготовлення або навіть однакові за якістю.

Аналізуючи визначення сутності «конкурентоспроможність» можна виділити наступні ознаки даного поняття (рис. 1).

Кожне підприємство повинно правильно оцінити конкурентне середовище, галузь, у якій воно функціонує, для того, щоб запропонувати ефективні конкурентні, які б забезпечували його конкурентоспроможність. Оскільки галузі різняться структурою і базовими характеристиками, для того, щоб вивчити загальну ситуацію в галузі та конкуренцію, спочатку необхідно проаналізувати основні економічні характеристики.

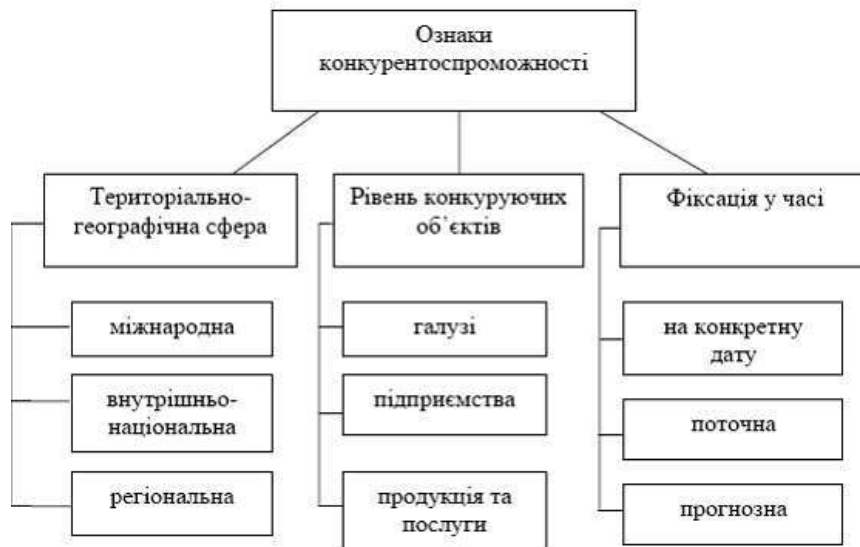

Рис.1. Класифікація конкурентоспроможності за певними ознаками

Конкурентоспроможність підприємства - це його комплексна порівняльна характеристика, яка відображає ступінь переваг над конкурентами по сукупності оціночних показників діяльності на певних ринках, за певний проміжок часу.

Тобто, конкурентоспроможність можна оцінювати шляхом порівняння конкурентних позицій кількох підприємств на певному ринку.

Основні показники ефективності поліграфічного підприємства [1]:

1. Правильне управління клієнтською базою;
2. Калькуляція витрат і розтрат без втрат;
3. Ведення замовлень;
4. Постійне матеріально-технічне обслуговування;

5. Управління складами й постачальниками;
6. Надійні джерела якісних матеріалів;
7. Облік виробничих даних;
8. Планування й управління виробництвом;
9. Правильний підхід до клієнтів і до їхніх вимог;
10. Кваліфікованість працівників поліграфічного підприємства;
11. Якість виробленої продукції;
12. Витрати часу на виконання робіт;
13. Транспортні засоби поліграфічного підприємства.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ:

1. Давидюк І.Л. Конкурентоспроможність поліграфічного. Національний лісотехнічний університет України. Науковий вісник НЛТУ України. 2014. Вип. 24. С. 6.

Andriushchenko Tetiana

Simon Kuznets Kharkiv National University of Economics
(Kharkiv, Ukraine)

PARAMETERS FOR DETERMINING A COMPETITIVE PARTNER OF A PUBLISHING & PRINTING ENTERPRISE

***Abstract:** the concept of competition and types of competition are considered in the work, the signs of a competitive enterprise in the publishing and printing industry are highlighted. With the help of such indicators, in the future, it is possible to develop a decision-making support system for the definition of partnership relations.*

***Keywords:** decision support systems, competition, mathematical model for determining a competitive enterprise.*